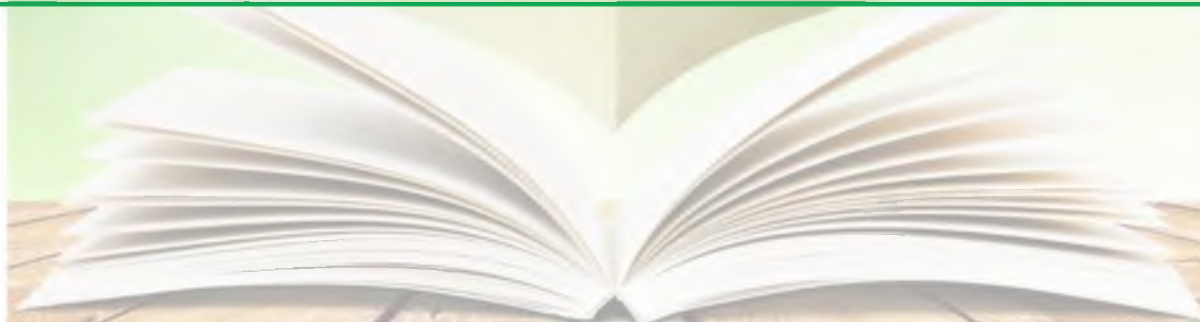

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
учасників міжнародної науково-
практичної конференції
«ЛІСОВА ТИПОЛОГІЯ ЯК ОСНОВА
НАБЛИЖЕНОГО ДО ПРИРОДИ
ЛІСІВНИЦТВА»

присвячена 150-річчю з дня народження
проф. Є.В. Алексєєва
та заснування кафедри лісівництва
Навчально-наукового інституту лісового і
садово-паркового господарства

Київ, 9-12 жовтня 2019 року

ЗАЛЕЖНІСТЬ ПОКАЗНИКІВ КОМПОНЕНТІВ НАДЗЕМНОЇ ЧАСТИНИ ФІТОМАСИ СОСНОВИХ ДЕРЕВОСТАНІВ ВІД УМОВ ЗВОЛОЖЕННЯ ПІВНІЧНОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

*В. М. Ловинська, кандидат біологічних наук
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет*

Ключові слова: сосна звичайна, біомаса, тип лісу.

Механізми сукупного впливу і функціональна роль еколого-ценотичних факторів в процесах росту і розвитку лісових насаджень більш повно можуть бути розкриті на основі поглиблених досліджень впливу типів лісорослинних умов на параметри фітомаси дерев і деревостанів, які є кількісним показником їхніх біопродукційних процесів.

Степова зона України, куди належить Дніпропетровська область [2], характеризується вкрай низькою лісистістю, яка за сучасними даними становить 5,6 % [2, 3] і формуванням тут насаджень за участі лісових культур. Для забезпечення у даних умовах ефективного лісовідновлення та лісорозведення із отриманням в результаті високопродуктивних деревостанів, вкрай важливим є урахування типів умов місцезростань [1, 5, 6]. Під час встановлення потенціалів росту і розвитку головних лісотвірних порід, однією із яких в умовах Північного Степу є сосна звичайна, важливим етапом стає визначення закономірностей впливу ключових ланок трофотопного та гігрогенного рядів на кількісні характеристики біопродуктивності деревостанів.

В основу класифікації типів лісорослинних умов для лісів, підпорядкованих Дніпропетровському обласному управлінню лісового та мисливського господарства, покладені принципи лісової типології Алексеєва-Погребняка.

Метою даної роботи стало встановлення залежності формування компонентів надземної фітомаси сосни звичайної від типів лісорослинних умов Дніпропетровського регіону.

З метою оцінки компонентів фітомаси надземної частини соснових деревостанів проводили закладку 20-ти тимчасових пробних площ (ТПП) у соснових деревостанах за методикою збору дослідних даних

П. І. Лакиди [4]. Закладку більшості ТПП проводили у відповідних для росту сосни типах лісорослинних умов. Для оцінки залежності фітомаси від типів лісорослинних умов було обрано соснові деревостани одного класу віку (сьомого), сформованих у суборових умовах з різного зволоження – сухих (B_1), свіжих (B_2) та вологих (B_3) гігротопах.

За даними оцінки стовбурової частини встановлено, що середньовиважені показники розрахованої фітомаси стовбурової частини є досить близькими і в умовах сухого субору досягають $125,44 \text{ т}\cdot\text{га}^{-1}$, свіжого – $115,95 \text{ т}\cdot\text{га}^{-1}$, вологого – $107,60 \text{ т}\cdot\text{га}^{-1}$. Найвище значення фітомаси стовбурів ($171,83 \text{ т}\cdot\text{га}^{-1}$) фіксується для деревостану 66-річного віку, який функціонує в умовах свіжого субору.

Отримані дані щодо фітомаси крони (деревна зелень, гілки грубі та дрібні, хвоя у свіжозрубаному стані) характеризуються значно більшими розбіжностями, порівняно із стовбуровою частиною. Найвищий середній показник загальної частини фітомаси крони (44,9) знайдено для сосняків, що зростають у сухому гігротопі, нижчим (30,57) він виявився для насаджень в умовах свіжого субору і ще меншим (22,55) – для рослин вологого гігротопу.

Отже, відповідно до обраної вікової категорії соснових насаджень, нами зафіксована тенденція більш істотного нагромадження фітомаси їх стовбурової частини та крони у сухих умовах місцезростання, тоді як у свіжому та вологому гігротопах досліджуваний показник є дещо нижчим, що можливо пояснюється компенсаційними властивостями деревостанів у менш сприятливих гігrogenних умовах.

Список джерел літератури:

1. Ведмідь М.М., Распопіна С.П. Оцінка лісорослинного потенціалу земель. Навчальний курс лекцій для слухачів «Укрцентркадріліс». Харків: ТОВ «Видавничий дім «ЕКО-інформ», 2010. 81 с.
2. Генсірук С.А. Ліси України. К.: Наук. думка, 1992. 408 с.
3. Гульчак В.П., Кравчук М.Ф., Дудинець А.Я. Основні положення організації і розвитку лісового господарства Дніпропетровської області. Ірпінь, 2011. 129 с.
4. Лакида П.І. Фітомаса лісів України: монографія. Тернопіль: Збруч, 2002. 256 с.
5. Мигунова Е.С. Типы леса и типы природы (экологические взаимосвязи). Verlag: Palmarium Academic Publishing, 2014. 294 с.
6. Остапенко Б.Ф., Ткач В.П. Лісова типологія. Ч. 2. Харьков: ХДАУ, 2002. 204 с.